

Ako sprevádzať deti v dobe
ľahko dostupnej **pornografie**

Lívia Halmkan a Lucia Žiaková

Úvod

{Píše Lívia}

Keď som sa pripravovala na seminár, ktorý som robila pre rodičov, ktorí majú obavy zo všadeprítomnej pornografie, uvedomila som si, že všetky informácie a aktivity, ktoré pre nich mám, sú o tom, aké je porno nebezpečné, aké patologické javy sa môžu vyskytnúť v živote ich detí, ak svoju sexualitu neuchopia za správny koniec, a že takmer všetko je vlastne dosť veľký strašiak. Predstavila som si, ako stojím pred rodičmi a prednášam im so zdvihnutým prstom. Táto predstava sa mi vôbec nepáčila. Zdvihnutých prstov v téme sexuality som videla a zažila v živote dosť a nepáčil sa mi ani jeden. Nechcem povedať, že niekedy nie je čas aj na zdvihnutý prst, avšak ak mu nepredchádza pozitívna informácia, niečo, čo nás na sexe v hĺbke srdca dokáže nadchnúť, tak potom všetko, čo sa od nás deti o sexe dozvedia, sú varovania, zahanbenia, ohrozenia, reštrikcie. A to by bola škoda. Veľká škoda. Veď sex vie byť jazykom lásky a vo svojej podstate je úžasný.

Poprosila som teda rodičov, aby povedali jedným-dvoma slovami, prečo je sex krásny a úžasný, niečo, čo by sme vedeli porozprávať deťom, aby sexualitu vnímali primárne ako niečo pekné a nie nutne ako niečo nebezpečné a zahanbujúce. Rodičia však ostali ticho. Uvedomila som si, že aj mne, aj všetkým prítomným bolo veľmi trápne otvorene hovoriť o tom, prečo sa nám zdá sex úžasný. O sexuálnej intimite vieme povedať toho veľa, pokiaľ hovoríme o možných zraneniach, ale hovoriť o jej kráse? To nám veľmi nejde, to je príliš odhaľujúce, príliš na telo. A tak som prítomných vyzvala, aby svoj úžas nad

sexom napísali anonymne na papierik a hodili ho do klobúka. Písali pomaly, s úsmevom na tvárach. Najčastejšie odpovede na papierikoch sú opisy spojenia, napríklad: „spojenie sa telom aj dušou“ alebo „najhlbšie spojenie s milovanou osobou“, alebo „výnimočné spojenie, ako sa nespájame už s nikým iným“ atď. Nič zahanbujúce. Ja to v knihe nazvem „skutočné spojenie“. Myslím tým najhlbšie možné spojenie, akýsi ideál, ku ktorému nás to všetkých tiahne. Inými slovami „najhlbšia intimita“. I keď v knihe budú uvedené príklady „skutočného spojenia“ aj mimo sexuálneho kontextu, lebo medzilidská intimita môže byť aj asexuálna, pod pojmom „skutočné spojenie“ sa tu predovšetkým myslí sexuálne spojenie v kontexte hlbokého, trvalého vzťahu. Je to vtedy, keď si dvaja vyznávajú lásku nielen slovami a skutkami, ale aj telami.

Ak chceme, aby sa naše deti vyvíjali zdravo, ponúkame im zdravú stravu. Nestačí zlú stravu zakázať alebo prednášať, čo a kedy nemajú jesť. Je to jednoduché a všetci to vieme: na stôl musíme nutne položiť zdravý obed.

Domnievam sa, že ak chceme, aby sa naše deti vyvíjali zdravo aj vo svojom sexuálnom prežívaní, nestačí zakazovať alebo moralizovať o tom, čo a ako je nevhodné, naopak, dospela som k poznaniu, že oveľa lepšie je ponúknuť im predstavu o „skutočnom spojení“.

Táto kniha je pozvánka k zmene. Mnohí z vás vyrastali v domácnostiach, v ktorých sa o sexe nerozpráva vôbec. Zmeňme to. V dnešnej dobe si už nemôžeme dovoliť zostať ticho,

pretože pornopriemysel nás vo veľkom predbieha. Nech prvá informácia o sexuálnej intimite, ktorú sa vaše dieťa dozvie, v ňom vyvolá radosť, fascináciu; a od koho sa to dozvie najlepšie, ak nie od tých, ktorí ho milujú najviac, vás rodičov?

Táto kniha je pre všetkých rodičov, ktorí túžia po tom, aby z ich detí vyrástli osoby, ktoré dokážu svoju sexualitu používať tak, aby prinášala „skutočné spojenie“. V knihe sa dozviete, ako pornografia dokáže naše deti odkloniť od tohto krásneho cieľa a dovliecť ich do bodu „skutočného odpojenia“.

Príbehy, ktoré uvádzame v knihe, sú skutočné príbehy ľudí, ktorých osobne poznáme buď z odbornej praxe, alebo z bežného života. Mená a niektoré skutočnosti sme pozmenili, aby sme zachovali anonymitu.

SKUTOČNÉ SPÁJANIE

Načo je vôbec sex?

{Píše Lívia}

Otázka „načo to je?“ je dobrá a mali by sme si ju často klásť. Načo je škola? Aby som sa v nej vzdelala. Načo mi je vzdelanie? Aby som bola pripravená na prácu, ktorú budem chcieť raz vykonávať. Načo je práca? Nuž... ako ktorá a ako pre koho..., ale zhrňme to do vety „aby sme prežili ako ľudstvo“.

Otázku „načo to je?“ však menej kladieme pri veciach, ktoré nám prinášajú slasť. **Pocit slasti tak predbieha otázku „načo to je?“, pretože predpokladáme, že pocit slasti je ten cieľ.** Načo je cukor? Na osladenie si jedla? Nie. Je to nutná energetická zložka nato, aby sme prežili.

Načo je sex? Ak by sme sa pýtali menších detí, asi by odpovedali „na bábätká“.

Keď sa pýtam stredoškolákov, najčastejšie dostanem odpoveď „na orgazmus“. Bábätká radšej vytesnia.

A ak by sme sa spýtali pornopriemyslu, odpoveďou by bolo „na všetky naše potreby“. Tak to sľubuje jeden z najpopulárnejších portálov pornopriemyslu Pornhub vo svojej výročnej správe: „... naši diváci dostanú všetko, čo potrebujú, oslobodené od problémov, ktoré prináša reálny svet. Načo by vám bol skutočný partner, ak máte naše videá poruke?“ Nie, nemysleli to ironicky.

Ak by sme sa pýtali dospelých... nuž asi by sme sa dozvedeli rôzne odpovede, jedno je však isté, veľmi chceme, aby sex bol na „skutočné spojenie“.

Prostriedok verzus cieľ

{Píše Lívia}

Ak by ste šli k doktorovi a ten by v ordinácii začal žalostiť, že všetci pacienti k nemu chodia len kvôli tomu, aby boli zdraví, a vôbec tam nechodia kvôli nemu samému, asi by ste sa čudovali. Veď lekár je tam práve ako prostriedok na dosiahnutie cieľa pacienta, čiže zdravia. Doktor sa na to, aby bol takýmto prostriedkom, svedomito pripravoval celé roky. Aj lekár, aj pacient vedia, že cieľom je zdravie pacienta a prostriedkom na to je doktor.

Predstavte si však doktora, ktorého cieľom sú financie. Prídete do ordinácie a on vám rýchlo a bez rozmyslu pred-

pisuje lieky z najnovších letákov na stole. Dajme tomu, že niekto doktorovi slúbil finančné bonusy z predaja týchto liekov. Ak by pacient s takýmto lekárom strávil nejaký čas, všimol by si, že tu čosi neladí. Doktorov cieľ sú v tomto prípade financie a zdravotný stav pacientov len poslúži ako prostriedok na to, aby sa k financiám dopravoval.

Koho by takýto lekár nesklamal? Na tom, či si zamieňa cieľ s prostriedkom, veľmi záleží

Alebo čo ak by sa učiteľ v triede pred tabuľou začal rozkrikovať, že žiaci chodia do školy len kvôli tomu, aby sa vzdelávali, ale nie kvôli nemu samotnému? Neviem sa rozhodnúť, či by to bolo viac smutné alebo zábavné, rozhodne by to bolo nemiestne. Veď učiteľ je tam nato, aby bol prostriedok na vzdelávanie. Učiteľ svoju rolu dobrovoľne prijíma, pripravuje sa na ňu. Vie, že bude zabezpečovať vzdelávanie žiakov, a tento plán by sa mu mal nielenže páčiť, ale on sám by sa mu nikdy nemal spreneveriť. Avšak možno si každý z vás spomenie na učiteľa, pri ktorom vám už ako dieťaťu bolo jasné, že tento učiteľ rozhodne nie je v škole kvôli vzdelávaniu žiakov. Možno tam bol pre vlastný pocit dôležitosti alebo pre strach zmeniť prácu, alebo pre omamný pocit autority.

V každom prípade platí, že pri profesionálnych vzťahoch ako pacient – doktor alebo žiak – učiteľ nám je jasné a zrozumiteľné, kto je prostriedkom a kto/čo by malo byť cieľom, a ak si začne niekto tie ciele zamieňať, máme dosť citlivý nos na to, aby sme toto zamieňanie zavrtili a vzbúrili sa.

Presuňme sa však od profesionálnych vzťahov k intímnejším vzťahom. Dovoľujem si tvrdiť, že tam máme svoj jemnocit na zamieňanie cieľov s prostriedkami ešte vyostrenejší. Pri intímnych vzťahoch poväčšine chceme byť cieľom a málokedy sa zmierime s tým, že sme „len“ prostriedok. Azda preto o to bolestnejšie raní, ak náhle precitneme do reality, že niekto si z nás urobil prostriedok, zatiaľ čo my sme celý čas predpokladali, že sme jeho/jej cieľom.

Príklad kamarátky

Dajme tomu, že mám kamarátku, o ktorej predpokladám, že ak ma doma navštevuje, tak je to preto, že ma má rada a záleží jej na našom priateľstve. Predpokladám, že jej cieľom som ja. Ak by som však zistila, že ma navštevuje len kvôli tomu, že mám pekného brata, ktorý býva so mnou, mohla by som sa cítiť oklamaná a cítila by som sa tak opodstatnene. Ved' zatiaľ čo pre mňa je cieľom ona a naše priateľstvo, pre ňu je cieľ môj brat. Ak by mi na rovinu povedala: „Tvoj brat ma zaujíma, predstavíš nás?“, bola by oveľa čestnejšia, ja by som vedela, o čo jej ide, a slobodne by som sa rozhodla, či jej svojho brata idem vyhovárať hneď alebo až potom. Len žartujem. Jedno je isté, necítila by som sa tak zredukované.

Skúsme ísť po ďalší príklad do ešte intímnejších vzťahov.

Príklad biologických hodín

Dobrý kamarát mi hovoril, že nejaký čas randil so ženou. Obaja mali okolo tridsaťpäť rokov. Žena sa ho asi po treťom rande spýtala, či chce mať dieťa a či by mohli ísť rovno na vec – či by ju mohol oplodniť. Povedal mi, že sa nikdy necítil taký dotknutý. Nie preto, že by nechcel mať dieťa, nie preto, že by s ňou nechcel ostať, ale preto, že mu došlo, že zatiaľ čo on ju mal veľmi rád, ona sa na neho pozerala iba ako na darcu spermie. Nič viac a nič menej. Zatiaľ čo pre neho bola cieľom ona, pre ňu bol on prostriedkom. Cítil sa zredukované.

Skúsme ísť ešte hlbšie. Čo v rodine?

Príklad „otca-bankomatu“

Predstavte si otca, ktorý príde domov po dlhom pracovnom dni. Dajme tomu, že sa chce s manželkou alebo deťmi rozprávať o tom, aký mal kto deň. Namiesto toho sa členovia rodiny na neho vyrútia s finančnými požiadavkami. Manželka pripomenie účty, deti trvajú na zvýšení vreckového. Na to, či otec v práci zažíva stres, čo všetko musí urobiť, aby peniaze zarobil, nehovoriac o tom, či má aj iné sny a túžby, sa ho v rodine nikto nepýta. Cíti sa ako otec-bankomat. Má sa otec o svoju rodinu finančne postarať? Samozrejme. Avšak môžeme ho zredukovať na prostriedok na produkciu financií? Povedala by som, že nie.

Dobre, poďme ďalej, poďme tak intímne, ako to len ide. Sex? Tu sme naozaj citliví na to, či sme niečí prostriedok alebo cieľ. **Ak sme cieľ, sexuálna intimita prináša vzťahu spojenie, ak sme prostriedok, sex prináša odpojenie. Avšak aj pri sexuálnej intimite si cieľ za prostriedok zamieňame veľmi často.**

Príklad manželov

Predstavme si manželov, ktorí sa práve milujú. On má sex, pretože nevie, ako inak uvoľniť stres, ktorý sa v ňom za posledné dni nahromadil. Alebo... chce replikovať to, čo videl na pornostránke. Alebo sa mu páči kolegyňa, ale keďže svoje sexuálne vzrušenie môže

legitímne uspokojiť len s manželkou, použije ju. Sex v podstate používa na čokoľvek, čo by mohla nahradiť aj iná žena. Jeho žena je v tomto prípade prostriedok. Čo je jeho cieľom? Sexuálne uvoľnenie alebo čokoľvek okrem „skutočného spojenia“ so svojou manželkou. Ktorá žena by si to skôr či neskôr nevšimla? Ktorú by to bytostne neranilo, ktorá by sa necítila oklamaná, použitá? Možno len taká, ktorá rovnako sex s manželom využíva na svoje ciele. Možno žena, ktorá manžela skrze sex manipuluje? Možností na zneužívanie sexu je mnoho a pravdepodobne sú nevyčerpatelné. V tomto sme vcelku kreatívni.

Takýto sex terapeut Zoltán Mátyus nazval zredukovaný sex. Je možné, že z času na čas naše manželstvo vydrží aj zredukovaný sex. Avšak pozor! **Neustále zneužívanie sexu na iné ciele ako na „skutočné spojenie“ bude nutne viesť ku „skutočnému odpojeniu“.**

Sex nie je cieľ. Nemal by byť. Je to prostriedok na vyjadrenie niečoho. Najlepšie, ak na vyjadrenie lásky. Terapeut Zoltán Mátyus pomenoval sex ako „jazyk lásky“. Na to, aby vzťah trval dlho, dajme tomu počas celého komplikovaného života, potrebujeme mnoho silných nástrojov, aby sme ho vedeli obnovovať. A sex, alebo výstižnejšie povedané „milovanie sa“, je krásny a silný nástroj, ktorý nám bude slúžiť len tak dlho, kým si ho nezačneme zamieňať za cieľ.